

Skog & Ekonomi

NYHETER FRÅN DANSKE BANK

Granbarkborre. Foto: Skogsstyrelsen

Granbarkborren anfaller – skogsbruket etablerar krisgrupp

Som en konsekvens av den rekordvarma sommaren noterade Skogsstyrelsen redan under hösten det största barkborreangreppet någonsin i Götaland. Skadorna beräknas till 2,5 miljoner kubikmeter angripna träd. Med en riktigt kall vår och försommar ser man i bästa fall en fördubbling av skadorna. I värsta fall uppskattas skadorna bli i storleksordningen 12,5 miljoner kubikmeter till ett virkesvärde av cirka 6 miljarder kronor. Detta sammanfaller med extrema skador i Centraleuropa som är en effekt av varmt väder och stormar. Här uppskattas skadorna till mellan 50-100 miljoner kubikmeter. Ofantliga värden står på spel för skogsägarna i hela Europa. Skogsbruket har mobiliserat en krisgrupp. Vi listar råd till skogsägarna och vilka marknadseffekter angreppen får. Se sidan 3.

Alla vill åt den svenska skogen – veden räcker inte

Efter skogsindustrins rekordstora investeringar i Sverige och Finland börjar en ansträngd vedsituation skönjas framöver. Skogen och skogsindustrin upphöjs till ett av de viktigaste svaren på CO²-frågan och klimatproblematiken med kolbindning, biobränslen, plastersättning etc. I Sverige ligger avverkningen av rundved nära maxnivån. Potentialen finns i ett ökat GROT-uttag, intensivare skogsskötsel och ökad import. Men även i våra grannländer börjar man närma sig taket. I Finland, som har den största potentialen, ser kommande investeringar ut att fylla det gap som finns. Allt fler krav ställs nu på att våra politiker stakar ut vägen för hur vi skall använda vår skog. Vi har kartlagt behovet och tillgången på ved i Östersjöområdet. Läs mer på sidan 4.

2 Temaartiklar

- Granbarkborren anfaller – skogsbruket etablerar krisgrupp
- Alla vill åt den svenska skogen
- Köpa skog på börsen – vad får man för pengarna?

8 Massamarknaden

- Fallande priser men vändning uppåt i Kina

7 Banken analyserar trävarumarknaden

- Trävarupriserna sjunker i måttlig takt
- Kina och Brexit – de stora orosmolnen

9 Timmer & Massaved

- Virkesmarknaden går in i en lugnare fas

10 Råd till skogsägarna

- Fortsatt mycket bra läge för avverkning!

11 Kända profiler ger sin syn på virkesmarknaden

- Jörgen Henriksson, vd, Vida Skog AB: "Det där lagomläget som man önskar sig passerades redan vid julhelgerna."

13 Fastighetsmarknaden

- Barkborreangreppen pressar skogsfastighetsmarknaden lokalt i Sydsverige

14 Ränta & Valuta

- Riksbanken har gjort sitt

Här kommer ett nytt nummer av nyhetsbrevet Skog & Ekonomi där vi serverar aktuell information från kända aktörer inom näringen, ger handfasta tips till dig som skogsägare och presenterar en ekonomisk analys av läget för skog och skogsprodukter. För dig som ännu inte är prenumerant, anmäl dig på www.danskebank.se/skog-och-lantbruk

Temaartikel

Granbarkborren anfaller – skogsbruket etablerar krisgrupp

”Vi står inför en unik situation där vädret orsakat en massförökning av granbarkborre som vi aldrig tidigare sett”, säger Herman Sundqvist, generaldirektör på Skogsstyrelsen.

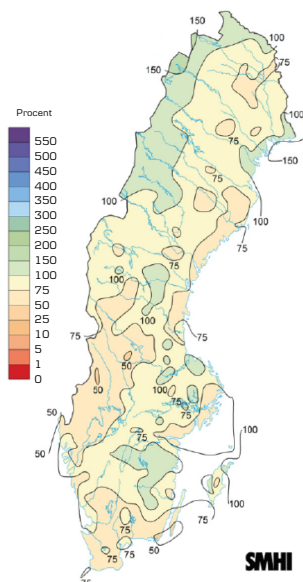
Med förra sommarens rekordtorka kommer alarmerande siffror om det största barkborreangreppet någonsin i Sverige. Skogsstyrelsens mätningar visar cirka 2,5 miljoner m³ sk angripen skog redan under 2018. Året efter stormkatastrofen Gudrun så hade vi 1,5 miljoner m³ angripen skog.

Skogsstyrelsen har bildat en krisgrupp tillsammans med det samlade skogsbruket för att minimera skadorna. **Anna Stridsman**, skogsvårdschef på **Sveaskog** ingår i gruppen.

”Granbarkborrar har vi alltid och normalt ger de sig bara på försvagade träd. Det unika nu är att de är så många och då ger de sig även på friska träd. Vi hoppas på en regnig, kall och blåsig vår och försommar utan stormskador. Men vad som än händer så kommer vi att få leva med detta under några några år. Mitt råd är ut och besikta din skog och säkerställ uttransport av virket.”

Nederbörd 1 juni – 31 augusti 2018 i procent av normal nederbörd

Källa: SMHI

Vädret avgör – skogsbruket hoppas på en riktig skitsommar
Redan nu vet man att angreppet kommer att eskalera under årets sommar. I bästa fall räknar man med ytterligare 2,5 miljoner skadad skog under våren. Men om det återigen blir en varm och torr vår och sommar kan det i värsta fall bli skador på 12,5 miljoner m³, vilket skulle innebära ett virkesvärde på cirka 6 miljarder SEK. Man måste poängtera att dessa siffror endast gäller Götaland. Skulle angreppen bli stora även i Svealand blir volymer och virkesvärden naturligtvis betydligt större.

Foto: Åke Sjöström

”Vi vet att det är våldsamt mycket baggar i skogarna och när värmen kommer bör de vara två till tre gånger så många som 2018.

Våra uppskattningar gäller bara Götaland. Vi vet att det också är mycket skador i Södermanland och Örebro län samt varningstecken i Värmland”, säger **Gunnar Isacson**, ekolog på **Skogsstyrelsen**.

Massangreppet och klimatomställningen

Något som kan upplevas skrämmande är att forskare redan har förutsett det som inträffat och dessutom varnat för risken med att plantera gran på tallmark.

På **Lunds universitet** har **Anna Maria Jönsson**, professor i naturgeografi, sedan länge utvecklat modeller för att simulera hur klimatförändringen påverkar skaderisken för svensk skog. Där är granbarkborre en faktor.

”Vi kalkylerade med att under en mycket varm sommar kunde vi få två generationer borrar. Det har varit oerhört sällsynt i Sverige men inträffade sommaren 2018. Torkan stressar dessutom träden och ökar deras mottaglighet för angrepp. Det blir helt enkelt dubbel effekt. Har vi dessutom planterat gran på tallmark ökar risken för torkstress ytterligare.”

Bekämpningsområde med skärpta krav

Skogsstyrelsen som sedan tidigare utlyst ett så kallat bekämpningsområde i Götaland, utökar nu detta med Södermanland och Örebro län. Här kan Skogsstyrelsen besluta om att stående granar med nya angrepp ska avverkas och transporteras bort. Dessutom får endast 3 m³sk/ha skadad gran, mot normala 5 m³, lämnas kvar i skogen efter storm eller snöbrott.

Gran dödad av granbarkborre. Foto: Michael Ekstrand, Skogsstyrelsen

Skogsägare – du själv avgör framtiden för din skog

Även om läget är extremt allvarligt så kan du som skogsägare göra dramatisk skillnad på angreppens storlek i din och dina grannars skogar.

Alla måste hjälpas åt och det är nu oerhört bråttom. Har du inte tid själv, kontakta då din skogliga rådgivare omedelbart!

- **Inventera**
Inspektera dina skogar. Tag gärna hjälp av drönare. Fokusera på äldre och medelålders granbestånd, särskilt vid soliga hyggeskanter, torrare backar, nära förra säsongens barkborreangrepp och gran på före detta jordbruksmark.
- **Planera avverkning**
Hittar du angrepp så kontakta din virkesköpare. Planering av vårens avverkning måste vara klara senast i början på april.
- **Säkerställ uttransport**
Se till att uttransport av virke är säkrad och sker senast 1 juli!
- **Lämna kvar döda träd**
Granar som dog i fjol har mycket lågt ekonomiskt värde och ger ingen bekämpningseffekt att ta bort. De gör mer nytta i skogen. Dels kan de öka hackspettspopulationen som håller tillbaks baggarna, dels finns här barkborrebekämpare som stylvflugor, parasitsteklar och myrbaggar.

Barkborrarnas skräck!

Stylvflugan – Parasitstekeln – Myrbaggen

Granbarkborrens gångsystem. Foto: Skogsstyrelsen

Barkborreangreppen påverkar marknaden

De svåra angreppen i Sydsverige ställer sydsvenskt skogsbruk inför stora såväl logistiska som ekonomiska och marknadsmässiga utmaningar. Från och med nu kommer merparten av all avverkningskapacitet i Sydsverige att fokusera på skadad skog. Eftersom man nu åtgärdar mer fragmenterade områden än normalt, drar det ner kapacitet och effektivitet.

Samtidigt måste köpande företag begränsa sina väglager, för att virket skall komma ut ur skogen i tid. Skadat virke blir fort blåfärgat vilket varken sågverken eller massaindustrin egentligen vill ha. För sågverken innebär det lägre trävarupriser, krav på andra marknader och alternativa slutbehandlings- och för massaindustrin mer kemikalier. I värsta fall kommer stora kvantiteter att bli energived.

Vi summerar här marknadseffekterna:

- Ökat virkesutbud kan dämpa timmer- och massavedspriserna.
- Ökad logistik och mindre bestånd ger högre avverknings- och transportkostnader.
- Fokus på granbestånd ger överutbud på grantimmer och brist på talltimmer.
- Höga krav på uttransport från skogen ger högre lager och lagringsproblem för industri.
- Risk för eskalerande angrepp ger köpstopp på rotposter beroende på affärsrisken.
- Köpstopp på stora granposter, samt lägre timmerpriser pressar skogsmarkpriserna.
- Sämre kvaliteter på trävaror ger lägre lönsamhet för sågverken och krav på att hitta nya säljkanaler och köpare.
- Ökat utbud av energived med lägre priser.

Foto: Skogsstyrelsen

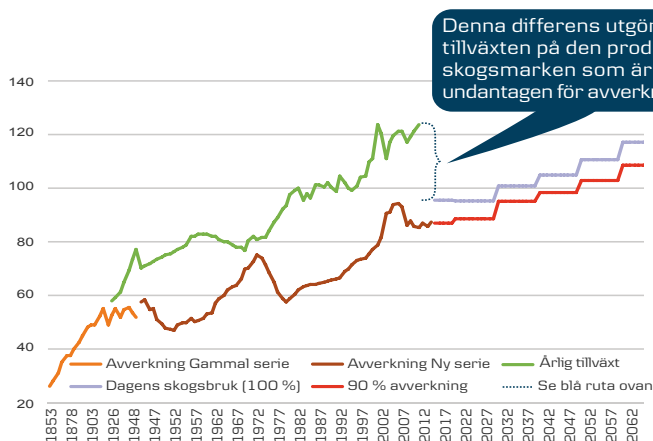
Alla vill åt den svenska skogen – veden räcker inte

Skogssektorn är sannolikt mitt inne i den största omvälvningen på hundra år. Skogen och skogsindustrin upphöjs till ett av de viktigaste svaren på CO²-frågan och klimatproblematiken med kolbindning, biobränslen, plastersättning, etcetera. Samtidigt ändras beteendemönster i rasande takt. Det är bara sex år sedan det var kris och stora delar av tryckpappersproduktionen slogs ut. Grafiskt tryckpapper fortsätter sin minskning på samma gång som världens ökande medelklass, särskilt i Asien, använder alltmer mjukpapper och förpackningar. Vi börjar nu se effekterna av den industriutbyggnad som skett i Norden de senaste tre åren. Mycket talar för att den kommer att fortsätta, framförallt i Finland. Vi försöker sammanfatta nuläget och ställer oss frågan – ser vi en kommande virkesbrist i Norden?

Svenska tillväxten är i princip intecknad

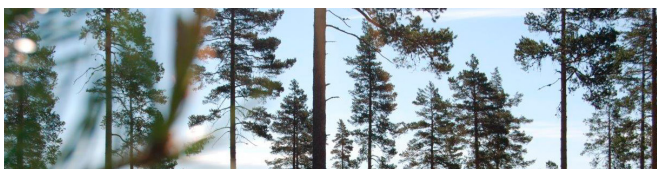
Sveriges totala virkesförråd är cirka 3500 miljoner skogskubikmeter, varav cirka 3200 miljoner kubikmeter på produktiv skogsmark. Den årliga tillväxten i den produktiva skogen är på ungefär 120 miljoner skogskubikmeter (m³sk). Drar vi bort självöda träd, naturvårdsavsättningar och generell naturvårdshänsyn, blir den tillgängliga tillväxten för avverkning cirka 95–100 miljoner m³sk per år, se figur 1. Redan innan utbyggnaden hade vi ett årligt uttag på cirka 92 miljoner m³sk. Med genomförda industriinvesteringar beräknas uttaget öka med cirka 6 miljoner per år. Om vi dessutom lägger till ökad produktion i existerande anläggningar så betyder det att vi, i princip, intecknat hela den tillgängliga tillväxten.

Figur 1. Historisk tillväxt avverkning samt framtida uppskattad avverkningspotential enligt Skogsstyrelsen senaste beräkning (2015).

Källa: Skogsstyrelsen

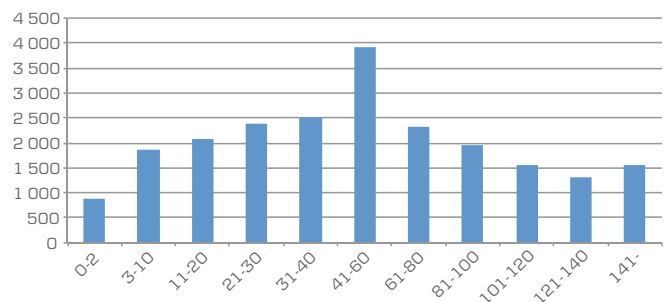
Dagens skogsbruk 100%: Den uppskattade avverkningspotentialen om avverkningsnivån fortsatt skall kunna öka framöver.

Mycket medelålders skog

Beroende på vår skogshistorik har vi en ojämn åldersklassfördelning i hela landet, se figur 2, vilket innebär att på längre sikt kommer avverkningarna att kunna öka avsevärt. Men under de närmaste 10–20 åren behöver svensk skogsindustri agera för att säkra ökad tillgång på vedråvara, om man ska kunna fortsätta att öka produktionen.

Figur 2. Den produktiva skogsmarkens fördelning på åldersklasser (1000 ha) i hela Sverige.

Källa: Skogsstyrelsen

Bioekonomin törstar efter biomassa

Den nya bioekonomin ligger i startgroparna med en mängd produkter som textilier, plast, kemikalier, nanocellulosa, etcetera. Det går att tillverka nya produkter och biobränslen ur lignin och svartlut från massaprocessen utan att påverka behovet av rundved. Då krävs att annan energi tillförs, exempelvis GROT (grenar, ris, toppar). Skogsstyrelsen bedömer att det i dag finns cirka 27 TWh tillgänglig GROT, vilket motsvarar cirka 14 miljoner m³ stamved för energiändamål. Om skogen ska stå för hälften av det som krävs för att uppnå målet med ett Fossilfritt Sverige beräknar forskare på SLU att det krävs cirka 25–50 miljoner m³sk ytterligare, beroende på hur stor del av GROTen som kan användas. Kalkylen går helt enkelt inte ihop.

Kraven på skyddad skog ökar

Till detta kommer allt tuffare krav på att öka andelen skyddad skog. Idag är cirka 17 % av den produktiva skogen undantagen för avverkning. Naturskyddsföreningen vill att 30 % av skogen ska skötas med hyggesfria metoder. Det uppskattas sänka tillväxten med cirka 9 miljoner skogskubikmeter per år.

Effektivare skogsskötsel har potential på sikt

Historiskt har uttagen kunnat öka kraftigt och under de senaste 25 åren har uttagen ur skogen ökat med ungefär 25 miljoner skogskubikmeter, 1 miljon per år, med bibehållen tillväxtökning. Här har flera av våra skogsbolag och skogsägarföreningar stora ambitioner. Holmen räknar exempelvis med att kunna öka både virkesförråd och skörd med 50 % från år 2000 till 2050.

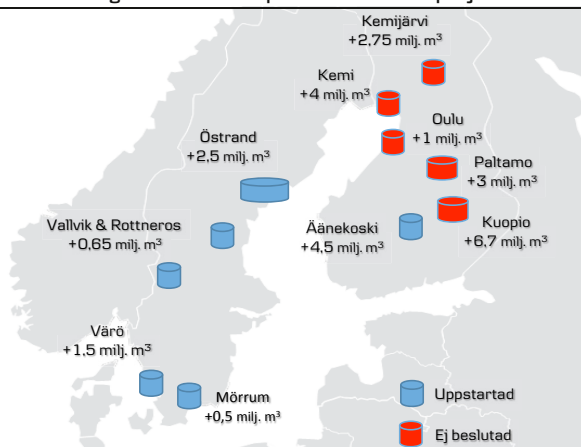
Även climateffekten kommer sannolikt att öka tillväxten och från forskarhåll räknar man med en potentiell tillväxtökning på 20–30 % mellan 1985 till 2085. Denna effekt finns dock med i Skogsstyrelsens beräkningar.

Vad händer i våra grannländer – är import lösningen?

Finland

Finland har en bedömd uthållig avverkningsvolym på cirka 85 miljoner m³ och en aktuell avverkning 2018 på knappt 75 miljoner. Finsk import har sjunkit och låg förra året på cirka 11 miljoner m³. Med det nya bruket Äänekoski i full drift ser ändå potentialen ut att vara cirka 10 miljoner m³, vilket är den största i Östersjöområdet. Listan på planerade projekt är dock mycket lång. Räknar vi med att de längst framskridna av dessa projekt blir realiserade så skulle de svälja hela Finlands lediga virkeskapacitet med visst övermått, då all ökning av avverkningen inte kan bli massaved.

Figur 3. Karta över genomförda och potentiella massaprojekt i Norden

Källa: Bolagspresentationer, Danske Bank Equity Research

Finpulp – megaprojektet som påverkar Östersjöns vedbalans

Störst av de finska skogsindustriprojekten är Finnpulps planer på ett helt nytt massabruk i närheten av Kuopio. Det planerade bruket har en årskapacitet på 1,2 miljoner ton NBSK och beräknas förbruka cirka 6,7 miljoner m³ vedråvara. Total investeringskostnad beräknas till drygt 1,4 miljarder euro, ungefär 15 miljarder kronor. Hittills har man en finansiär, Hengan International, Kinas största tillverkare av hygienprodukter och mjukpapper. Man behöver ytterligare en finansiär samt inväntar godkännande av miljötillståndet i högsta instans. Investeringsbeslut beräknas under andra halvåret i år. Byggnationen väntas ta knappt två och ett halvt år. Produktionsstart blir därmed tidigast i slutet av 2021.

Erno Järvinen, skogsforskningschef, MTK
(MTK är finska markägares intresseorganisation.) www.mtk.fi

”Vi ser en ökad hållbar avverkningspotential om cirka 10 miljoner m³ i Finland och den absoluta merparten av denna finns hos de mindre privata skogsägarna. För att de skall avverka krävs dock ett vettigt virkespris i nivå med vad vi har i dag. Mot denna bakgrund och

marknadens utveckling för massa och förpackningar så tror jag att sannolikheten är hög för att samtliga de tre projekten – Oulu (Stora Enso), Kemi (Metsä Fiber) och Kuopio (Finnpulp) – blir verklighet. Utöver det finns några andra projekt i planeringsfas.”

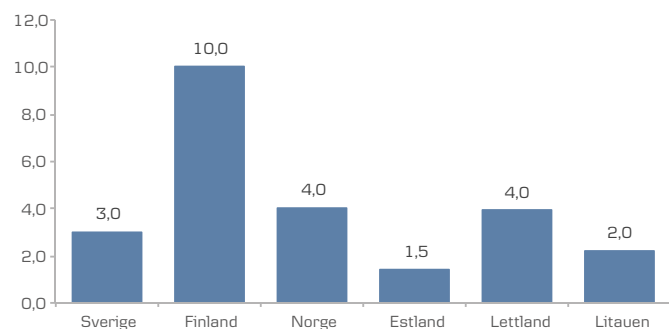
Baltikum förädlar alltmer själva

Baltikum är tillsammans med Norge är de största källorna till svensk vedimport. 2015 importerades 2,9 miljoner kubikmeter från Baltikum. Ett fall från knappt 5 miljoner för ett antal år sedan. Huvudorsaken är en utbyggnad av inhemsk industri, med tyngdpunkt på pellets. Idag ligger Estlands och Litauens, avverkning nära den fulla tillgängliga tillväxten. I Lettland finns en ökningspotential, framförallt i gallring. Vi bedömer ändå att en realistisk ökning endast rör sig om några miljoner kubikmeter. Dessutom är det inte osannolikt att biobränslen kan ta en allt större del av det tillgängliga virkesflödet, givet att alla tre länder är intresserade av att minska sitt beroende av rysk energi. På längre sikt finns det dock stora möjligheter att öka virkesproduktionen i Baltikum genom plantering på nedlagd åkermark.

Norge avverkar bara halva tillväxten

Norge har seglat upp som en viktig vedleverantör till svensk industri. Importen från Norge har ökat från 1 till knappt 3 miljoner m³ de senaste åren. Den norska bruttotillväxten ligger på 25 miljoner m³. Topografi och infrastruktur gör det dock svårt att uppskatta vad som är tillgängligt, men siffran 20 miljoner m³ brukar nämnas. Idag ligger avverkningen på drygt 10 miljoner m³. Ökningspotentialen ligger på mellan 2–5 miljoner m³. Se uttalande från Nortömmers vd på nästa sida.

Figur 4. Skillnad mellan uthållig avverkning och nuvarande avverkning (2019 prognos)

Källa: Bolagspresentationer, Danske Bank Equity Research

Det krävs krafttag för att öka virkestillgången

Skogen må räcka till mycket men det räcker inte till allt. Vi räknar med att den svenska skogsindustrin kommer att svara på den tightare vedmarknaden på olika sätt. Dels lär tillgång på virke bli allt mer strategiskt viktigt. Fler bolag lär undersöka möjligheter att köpa till skog i Sverige och utomlands. Importen kommer att bli mer strategisk och vi kommer att se olika allianser över landgränserna. GROT kommer att bli ett tydligare sortiment som utnyttjas över större delar av landet. Stubbrytning kan komma igen.

Dessutom kommer skogsskötseln att bli mycket intensivare på delar av marken. Därutöver kommer bolagen att krama ur maximalt ur varje stock genom att öka förädlingsgraden. Även om vi räknar med all dessa åtgärder talar det mesta för att veden kommer att öka i värde.

Fortsättning från sidan 5. (Norge avverkar bara halva tillväxten)

Per Kveseth
Vd, Nortømmer Norge
www.nortommer.no

Massavedsmarknaden har varit 'Bonanza' (prisrally) med en dryg dubbling från extremt låga 200 NOK till +/- 400 NOK, något varierande över landet. Prisnivån kan ha nått toppen men känns stabil då nya aktörer har gått in i

Norge och gamla försvarar sina volymer. Inhemska timmerpriser har planat ut medan sommarens höga exportpriser har dämpats något. Avverkningen har ökat från bottenläget 2009 på 7 miljoner m³ till dagens 11 miljoner. Vid bibehållen prisnivån så tror jag på en potentiell ökning med ytterligare 3-4 miljoner m³ under nästa tioårsperiod. Då krävs det dock ordentliga satsningar på väg, järnväg och hamnkapacitet. Jag tror också att ny norsk skogsindustri kommer att byggas framförallt inom energisegmentet.

Temaintervjuer

Går vi mot en virkesbrist och vad skall vi i så fall göra åt det? Här kommer några åsikter från ledande personer inom svensk skogssektor.

Sören Petersson
Vd, Holmen Skog
www.holmen.com

De senaste åren har den nordiska barrfiberförbrukningen ökat med cirka 7-8 miljoner m³sub eller drygt 10 %. I Sverige så använder vi nästan allt tillgängligt virke i dag. Adderar

man sen ambitionerna att nå ett fossilfritt Sverige med hjälp av bioenergi så skulle uttaget behöva öka med kanske 30-40 %.

När nu samhället står inför en nödvändig, grön omställning, måste våra politiker våga vara tydligare med att så stor del av skogen som möjligt skall få brukas. Jag anser exempelvis att naturvårdsavsättningarna måste bli smartare, och styrs dit de ger störst biologisk effekt. Äganderätten behöver stärkas. En tydlig äganderätt är helt avgörande för de långsiktiga investeringar i skogsskötsel som får samhällets resurser att öka över tid och möjliggör en växande bioekonomi. Vi måste även ta tag i klövviltsfrågan och minska betestrycket och skogsskadorna. Dessutom behöver vi ett teknsprång på drivningssidan och effektivare transporter.

Olof Hansson
Affärsområdeschef Södra Skog
www.sodra.com

Vi är i dag nära den långsiktigt hållbara avverkningsnivån. Det finns ett visst öknings utrymme, men det är på marginalen jämfört med de industriutbyggnader som gjorts. På Södra känner vi oss ändå trygga med att vi kan köpa den råvara som behövs till våra fabriker. Vi har i dag toppmoderna och effektiva fabriker som blir väldigt konkurrenskraftiga. Samtidigt är vi förberedda på att vara en aktiv aktör på fibermarknaden i Norden och Östersjöområdet.

Jag vill också understryka att man inte skall underskatta skogens kontinuerliga tillväxtökning. Vi har exempelvis som ett av våra hållbarhetsmål, att öka tillväxten med 20 % på medlemmarnas gårdar till 2050. Detta är en försiktig målsättning.

Fredrik Klang
Skogsbrukschef Sveaskog
www.sveaskog.se

Att skogsindustrin byggt ut stort idag, beror på investeringar i skogen som gjordes tre generationer tillbaka. Investeringar som vi surfar på i dag. Detta ger oss ett ansvar för att även kommande generationer skall kunna

fortsätta ersätta betong, kol och olja och ta del av skogens möjligheter. Vi vet att vi kan göra detta samtidigt som vi ökar variation och biologisk mångfald.

I dag är tillväxten väldigt mycket högre än avverkningen, framförallt i norra Sverige. Därför tycker vi det är viktigt att Skogsstyrelsen sänker lagstadgad lägsta slutavverkningsålder, för att jämna ut den avverkningssvacka vi nu är inne i.

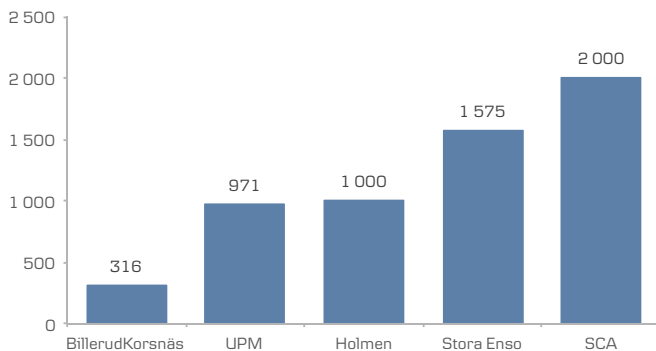
Vi tror vi skulle kunna öka tillväxten i våra skogar med 30 % till 2030. Det är allvar nu. Tänk om vi kunde öka CO² bindningen i skogen med 30 %, det skulle vara ett viktigt bidrag till till en fossilfri framtid. Vi vill öka användningen av förädlad plantmaterial, gödsla utvalda områden och sköta om skogen väl. Då får vi en frisk, växtlig och grön skog som klarar exempelvis granbarkborreangrepp i större utsträckning.

Köpa skog på börsen – vad får man för pengarna?

För den som inte vill äga skogsmark direkt men ändå attraheras av skogen som placeringstillgång så finns möjligheten på börsen. I Norden finns fem börsnoterade bolag med tillgångar av produktiv skogsmark, se figur 5.

Figur 5. Produktiv skog, 1000 ha

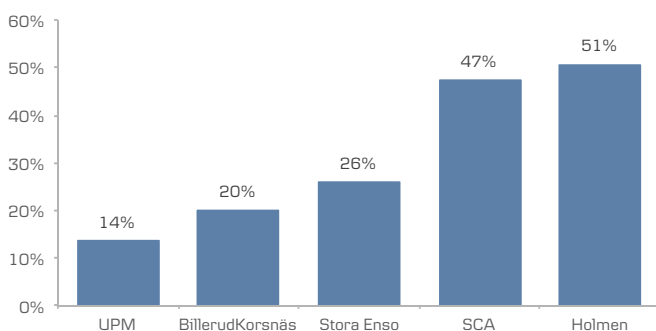

Siffrorna för BillerudKorsnäs och Stora Enso inkluderar den skogsmark de kommer att köpa ut ur Bergvik Skog senare i år.

Källa: Danske Bank Equity Research, bolagsrapporter, FactSet

- **SCA** – har 2 miljoner hektar skogsmark i norra Sverige.
- **Holmen** – ungefär 1 miljon hektar främst i södra och mellersta Norrland.
- **Stora Enso** – äger ungefär 1,6 miljoner hektar, både själva och via samriskbolag, varav 1,15 miljoner hektar utgörs av de svenska skogar man nu köper loss från Bergvik Skog.
- **UPM-Kymmene** – äger knappt 1 miljon hektar skogsmark i Finland.
- **BillerudKorsnäs** – kommer att köpa ut drygt 0,3 miljoner hektar skogsmark ur Bergvik Öst. (Sannolikt kommer BillerudKorsnäs att sälja vidare skogen till externa investerare).

Figur 6. Skogens bokförda värde som andel av bolaget skuldfria marknadsvärde

Källa: Danske Bank Equity Research, bolagsrapporter, FactSet

Den som vill investera i skog på börsen, utan att få allt för mycket industri med på köpet, bör sikta in sig på Holmen och SCA vars bokförda värden på skogen utgör ungefär hälften av marknadsvärdet.

Vad kostar det då att köpa skog i Holmen och SCA? Vad betalar man för skogen om man köper dessa aktier? Det beror givetvis på hur mycket man tycker att industrin i bolagen är värd.

Metod 1:

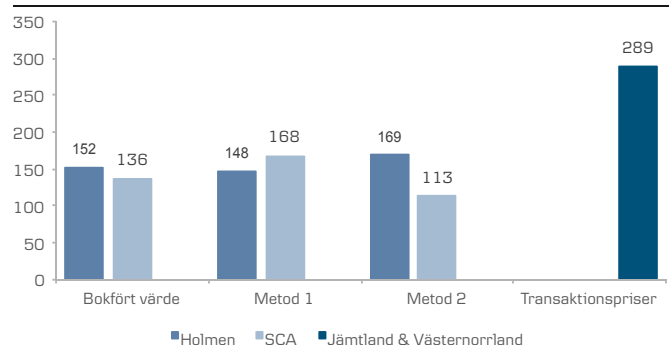
Vi utgår från marknadsvärdet (det skuldfria börsvärdet) och drar bort det bokförda värdet på allt som inte är skog. Är bokfört värde på övriga tillgångar rätt får vi kvar marknadsvärdet på skogen. Då värderas Holmens skog till 17,9 miljarder kronor eller 148 kr/m³sk och SCAs till 39,4 miljarder kronor eller 168 kr/m³sk, se figur 7. Alltså betydligt lägre än det genomsnittliga transaktionspriset på 289 kr/m³sk, enligt LRF Konsult i Jämtland och Västernorrland 2018. Problemet med denna metod är såklart att det bokförda värdet på bolagens industriella tillgångar kan vara fel.

Metod 2:

Vi värderar då industridelen utifrån hur skogsindustriföretag som saknar skog brukar värderas på börsen. UPM-Kymmene, som har en relativt liten del skog, har historiskt värderats till cirka 7-8 gånger rörelseresultatet före avskrivningar. Om vi utgår från vad Holmens och SCAs industriverksamheter tjänade förra året. I SCAs fall lägger vi till vad det nya massabruket väntas generera när det är i full produktion 2020. Sen värderar vi industridelen till sju gånger rörelseresultatet före avskrivningar. När vi drar av industridelens värde från marknadsvärdet har vi kvar skogen. Då värderas Holmens skog till 20,5 miljarder kronor eller 169 kr/m³sk och SCAs skog till 26,5 miljarder kronor eller 113 kr/m³sk. Att denna modell ger en så pass mycket lägre värdering av SCAs skog kan både bero på att marknaden värderar SCAs aktie för lågt, att det är för optimistiskt att utgå från förra årets resultat eller att man är för optimistisk kring vad det nya massabruket i Östrand ska tjäna.

Självklart finns det mängder med svagheter med ovanstående kalkyler men det mesta tyder ändå på att ett köp av aktier i Holmen och SCA ger ett betydligt lägre skogsmarkpris än om man köper fysisk skog. Något att fundera över. Sen kanske man inte vill ha industrin eller längtar efter att ströva i en egen skog och då är skogsaktier inget alternativ.

Figur 7. Värdering av skog, kronor per skogskubikmeter virkesförråd

Källa: Danske Bank Equity Research, bolagsrapporter, FactSet, LRF Konsult

Massamarknaden

Oskar Lindström
Skogsanalytiker på
Danske Bank Markets Sverige.
www.danskebank.com

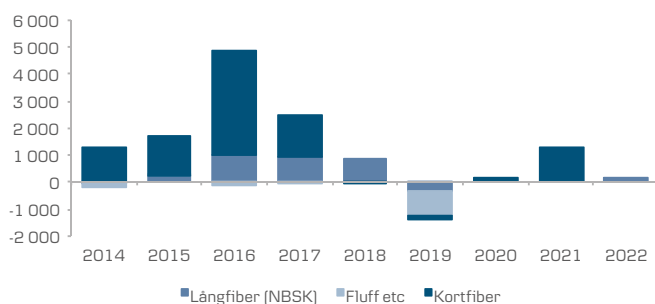
Fallande priser men vändning uppåt i Kina

Massapriserna faller i Europa och de globala producentlagren stiger men de latinamerikanska producenterna verkar hålla emot och i Kina står marknaden och väger. Baserat på begränsad ny massacapacitet i världen de kommande åren och fortsatt tillväxt i efterfrågan räknar vi med att priserna kommer att fortsätta ligga kvar på historiskt höga prisnivåerna, i paritet med nivåerna vi sett det senaste året.

Listpriset på långfibrig sulfatmassa (NBSK) i Europa har fallit från toppnoteringen 1260 US dollar per ton i juni–november förra året till 1113 US dollar per ton idag (12 mars 2019). Det har främst drivits av en lageravveckling i Kina, som dock delvis drivits av minskad efterfrågan från kinesisk pappersindustri som oroat sig för handelskrig med USA och svagare efterfrågan från kinesisk exportindustri. Som ett resultat av den svagare importen har producentlagren av långfibrig sulfatmassa ökat och har i november, december och januari legat på över 55 dagar, vilket kan jämföras med en genomsnittlig nivå de senaste femton åren på omkring 39 dagar.

Under den senaste månaden har dock de lokala kinesiska priserna börjat stiga. I slutet av februari annonserade den ryska massaproducenten Ilim Pulp att man kommer att öka priserna på långfibrig sulfatmassa i Kina med mellan 30–40 US dollar per ton. Priserna i Europa ligger dock fortfarande cirka 93 US dollar per ton över priserna i Kina (efter justering för 28 % listprisrabatt).

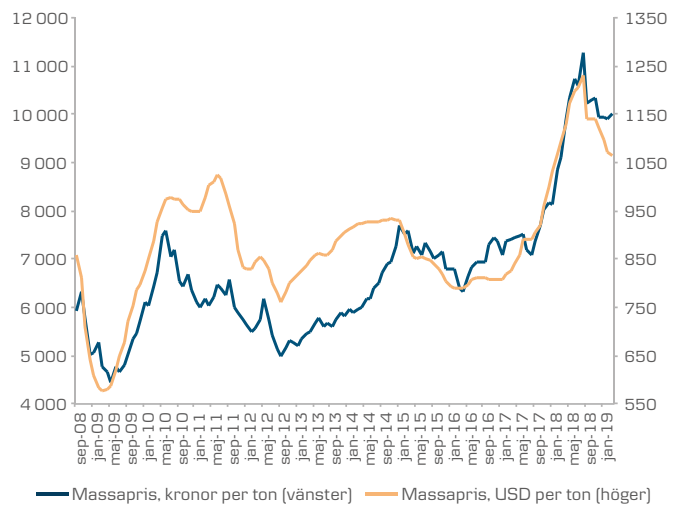
Figur 8. Ny massacapacitet i världen samt godkända projekt (tusentals årston)

Källa: PPPC (november 2018), Mercer International (januari 2019)

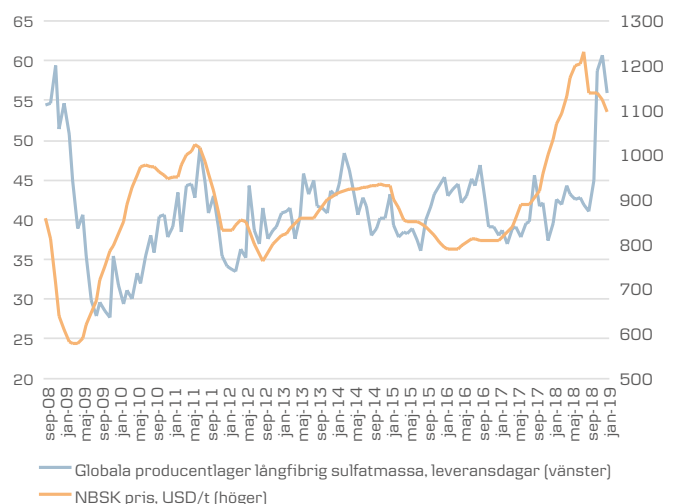
Långsiktigt kommer dock priset på massa att avgöras av balansen mellan utbud och efterfrågan. Efter uppstarten av Östrand är klar i slutet av detta år finns det inga större NBSK-projekt planerade. Även om flera projekt skulle godkännas under detta år (exempelvis i Finland) så skulle det ta minst tre år innan dessa projekt är i produktion, det vill säga år 2021.

Figur 9. Listpris på långfibrig sulfatmassa per ton. SEK (vänster) och USD (höger)

Källa: FOEX, FactSet, PPPC

Figur 10. Globala producentlager långfibrig sulfatmassa, antal leveransdagar

Källa: Mercer International, Hawkins Wright

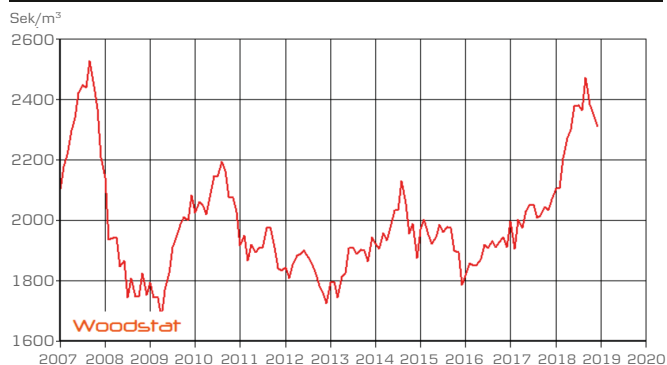

Banken analyserar trävarumarknaden

Trävarupriserna sjunker i måttlig takt

Trävarumarknaden är känd för sin volatilitet. Det innebär att priset sällan går sidledes samtidigt som både fall och uppgångar är branta. Sedan priserna vände i oktober 2018 har det dock inte varit något dramatiskt fall, åtminstone inte i svenska kronor, se figur 11. Prissänkningarna ligger i nivån 5-10 %, allt beroende på kvalitet och marknad. Vi ser framför oss en ytterligare nedjustering under våren. De största prisfallen har varit på Kina, USA och Nordafrika. Både Nordafrika och USA har repat sig och USA ligger nu på nivåer som är klart konkurrenskraftiga mot Europamarknaden.

Figur 11. Genomsnittligt exportvärde kr/m³ för svenska trävaror

Källa: Woodstat

Kina det stora orosmolnet

Den kinesiska marknaden har påverkats av en rad olika faktorer. Det har varit en svagare byggkonjunktur och lägre allmän tillväxt samt massiva nedläggningar av småskalig möbelindustri. Även om svenska sågverk är kraftigt valutadopade så skall ju alltid ryssarna vara värst i denna gren med en rubel som varit helt utbombad. Ryskt virke har ökat sin dominans i Kina och står nu för cirka 70 % av importvolymen medan Kanada har cirka 20 % och Europa blott 10 %.

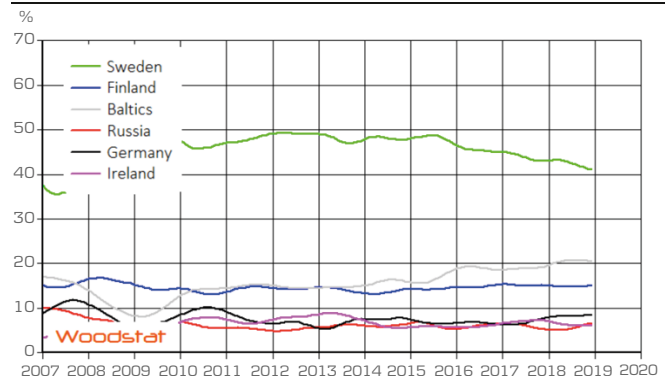
Den stora frågan är vad som händer härnäst. Skulle kinesisk konjunktur växla ned ytterligare, vilket vissa signaler indikerar, och konsumtionen av trävaror sjunka, ja då kan det generera dramatiska effekter på världsmarknaden. Ryssland är helt beroende av Kina och skulle behöva dumpa sitt virke på andra marknader.

Vårt huvudscenari är dock att Kina värnar om trä och förnyelsebart och att andra material och produkter skulle drabbas hårdare vid en sättning av den kinesiska ekonomin.

Brexit - nu är det dags - eller?

Det är nog få sektorer i svensk export som är så beroende av Storbritannien som sågade trävaror. Svenska sågverk exporterar i snitt över 70 % av sin produktion och av den totala exportvolymen på cirka 13 miljoner m³ så går knappt 3 miljoner till UK. UK är mer än dubbelt så stort som exportland nummer två, som var Egypten 2017. Dessutom är Sveriges position som exportland för trävaror till UK nästan ofattbart stark. Svensk andel har legat på cirka 50 % men har de senaste åren dalat något ned mot 40 % på bekostnad av baltisk export, se figur 12. Detta är dock sunt utifrån det planerade eller snarare oplanerade EU-utträdet. Om, om?

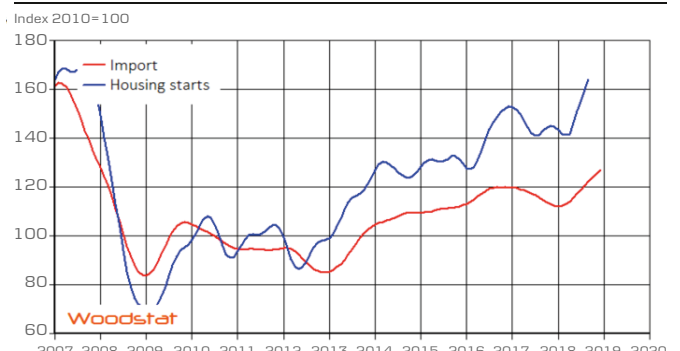
Figur 12. Olika exportländers marknadsandelar av den brittiska importen av barrträvaror.

Källa: Woodstat

Svenska träexportörer har den senaste tiden byggt upp lager på den brittiska sidan vilket torde vara ett korrekt strategiskt drag. Detta har dock gjort att priserna nu sjunker och marknadsläget känns mycket osäkert. Det finns en stor oro hos svenska sågverk vart detta tar vägen. Det underliggande behovet ser dock ut att vara intakt med en stabil byggtakt, se figur 13.

Figur 13. Husstarter och trävaruimport, index Storbritannien.

Källa: Woodstat (Grafen visar index tom december 2018.)

Europa översvämmas av insektsskadad ved

I Centraleuropa har man enorma skador av granbarkborre och uppgifterna varierar mellan 50-100 miljoner m³ skadade träd. Det kommer därför att bli en utmaning för svenska sågverk att placera sin insektskadade ved på marknaden. Här är USA en extremt viktig tagare där marknaden vant sig vid detta virke efter Mountain pine beetle - katastrofen i Kanada.

Timmer & Massaved

Virkesmarknaden går in i en lugnare fas

Under det senaste året har vi sett ett extremt sug på allt virke till en industri som upplevt en synkroniserad superkonjunktur för både timmer och massaved. Vi har haft skriande brist på fiberved i hela landet. Det har smittat av sig på klientimmer och i nästa steg på normaltimmer. Vi har sett stora prisuppgångar på allt virke. Skogsägarna har reagerat med rekordnivåer på avverkningsanmälningarna och industrin har köpt på sig stora rotstående lager. Det har varit som vanligt helt enkelt när skogskonjunkturen når stjärnorna.

Timmerpriserna är på väg ned

I oktober började det synas att trävarukonjunkturen hade vänt och pristoppen var passerad. I förra utgåvan av Skog & Ekonomi skrev vi, med darr på handen, att även timmerpriserna sannolikt nått toppen. Det visade sig vara korrekt och i januari sänkte Södra priserna på grantimmer med 25 kr och tall med 15 kr per m³fub. Övriga sydsvenska aktörer följde snabbt med.

Det är inte omöjligt att denna prissänkning smittar norrut allteftersom trävarupriserna pressas. Samtidigt går sågverken fortfarande bra och måste ha timmer. Om och när det blir prissänkningar så tror vi sänkningarna blir störst på grantimmer, som i Södras fall.

Lugnare massavedsmarknad med bibehållna priser

Även massakonjunkturen har vänt, om än från astronomiska nivåer. Valutadopade svenska bruk har haft en nästan osannolik lönsamhet. Den extrema brist på ved som vi hade under förra året har förbytts i en mer balanserad situation. Orsakerna är flera. Dels har avverknings säsongen varit normal med goda drivnings- och transportförhållanden. Kontrakteringsläget har varit mycket gott med stort utbud av avverkningsstrakter med olika kvaliteter och drivningsförhållanden. Industrin har haft såväl planerade som oplanerade driftsstopp och SCA har successivt kört igång jättebruket Östrand under hösten.

Pristrycket uppåt är därför inte lika stort som det var i höstas. Vi tror däremot inte på några prissänkningar på massaved framöver. Det finns en underliggande nervositet i försörjningsläget hos industrin och vi tror inte att någon aktör vågar utmana marknaden med en prissänkning i detta läget. Som vi skrivit tidigare, tror vi på en bestående högre prisnivå på massavedsmarknaden under flera år framöver.

Köpstopp på barrmassaved i Riga hamn

Ett tydligt exempel på att marknaden lugnat ned sig är den baltiska exportmarknaden för massaved. Priserna i Riga hamn är en tydlig temperaturmätare på hur nervös svensk och finsk industri är för sin försörjning. Under 2017 låg prisnivån på barrmassaved på knappt 40 EUR/m³ för att under 2018 stiga till över 60 EUR/m³. Om man lägger på en fraktkostnad på den nivån förstår alla att det blev väldigt dyr massaved när det nådde nordiska bruk. Under vintern har priserna vänt ned och i december sjönk de under 60 EUR, i februari under 50 EUR och nu är det tillfälligt köpstopp på barrmassaved i Riga hamn. Det är helt enkelt fullt.

Indikerar detta att massavedsmarknaden kollapsat? Nej det är inte alls vår bedömning. En kombination av bättre försörjning av inhemsk ved på nordiska bruk, en extremt hög avverkningstakt i Baltikum och logistiska problem beroende på hamnstrejken har givit denna prisdämpning. Vi bedömer att priserna kommer att höjas igen under våren. Däremot tror vi att det dröjer ett tag tills vi återigen får prisnivåer på över 60 EUR/m³ i Riga hamn.

Barkborren rör till marknaden i Sydsverige

Barkborreangreppen påverkar virkesmarknaden i Sydsverige och gör marknaden svår att överblicka. Allt avverkningsarbete kommer att fokuseras på angripen skog. Under hösten och vintern har man tagit med omkringliggande oskadad skog för att få en bättre ekonomi på avverkningen, och för att jämna av beståndskanter, etcetera. Som det ser ut nu kommer man sannolikt bara hinna med att ta ut den skadade skogen. Det innebär att effektiviteten går ned i avverkningarna och det kan därför bli brister på vissa sortiment. Sågverken kommer sannolikt att lida brist på talltimmer.

Råd till skogsägarna

Fortsatt mycket bra läge för avverkning

Även om vi sannolikt passerat den absoluta pristoppen på virkesmarknaden så är det fortfarande ett mycket bra läge att avverka under våren. Vi tror på en stabil virkesmarknad med små prisrörelser. Risken för prissänkningar är dock större nu än för ett halvår sedan. Vi ser därför ingen anledning att vänta med att kontakta din virkesköpare, för att diskutera såväl slutavverkning som gallring. Priserna är bra på såväl massaved som timmer, så därför ser vi inte heller att du skall styra avverkningarna till några speciell objekt. Möjligtvis kan slutavverkningar i talldominerade bestånd vara mer attraktiva än de varit på länge. Undantaget från ovanstående beskrivning är barkborre-drabbade områden i Sydsverige där man sannolikt skall avvakta med kontraktering av stora slutavverkningsposter till dess läget klarnar.

Södra Sverige

Denna vår blir det väldigt fokus på granbarkborreskadade bestånd. Inventera dina bestånd och ta kontakt med din virkesköpare, se sidan 2. Läget gör att det kan vara svårt att få ut bra priser vid rotpostförsäljning av slutavverkningsposter i framförallt sydöstra Sverige. Är du i en situation där du måste sälja så bör du stämma av prisnivån.

- Fokusera på barkborren denna vår.
- Hög tid att beställa plantor.
- Ut och röj. Det är fortfarande svalt och skönt och lätt att se barrplantorna utan gräs och löv på träden. Dags att döva ditt dåliga röjningsssamvete.
- Gallra – prismässigt är det jättebra läge för gallring av alla bestånd med gallringsbehov.
- Slutavverkning – bra virkespriser även efter prissänkning. Kanske dags att styra mot mer talldominerade bestånd.

Mellansverige

Glöm inte att det finns granbarkborre även i Mellansverige. Ut och inventera. Annars är det mycket bra läge för alla typer av avverkning. Ut och åtgärda dina gamla gallringsförsyndelser när massavedspriserna är bra. Gå däremot aldrig in sent och gallra i beståndets livscykel. Säkerställ att du får "rätt" pris, marknaden är full av tillägg och pris-spridningen är stor i området.

- Kolla barkborreskador
- Beställ plantor
- Ut och röj – bästa tiden är så fort snön har försvunnit.
- Förstagallra nu. Det går inte att skylja på dåliga priser längre.
- Läge även för äldre gallringar. Konsultera med en skogskunnig person om du är tveksam. Gå aldrig in för sent.
- Bra läge för slutavverkning.

Norra Sverige

Kanonläge för all avverkning. Det blir kanske inte bättre för denna gången. Passa därför på. Stäm av priset, marknaden är fortfarande full av premier. OBS: även här kan det vara granbarkborre.

- Beställ plantor.
- Ut och röj så fort snön försvunnit. Det är myggfritt och du slipper lövet.
- Gallring i alla former rekommenderas. Vid sena gallringar konsultera med någon skogskunnig. Det är nästan alltid bättre att vänta till slutavverkning om du kommer in sent i beståndet.
- Bra läge att slutavverka med stort intresse och goda priser på timmer.

Se våra filmer med tips inför gårdsköpet

Drömmer du också om att köpa en gård? I tre filmer hjälper vi dig se möjligheterna och undvika de vanligaste fällorna vid gårdsköpet. Du kan se filmerna på www.danskebank.se/lantbruk eller [här](#) på YouTube.

Kända profiler ger sin syn på virkesmarknaden

Kända profiler inom skogsnäringen ger sin syn på marknaden och råvarusituationen.

Jörgen Henriksson
Vd, Vida Skog AB
www.vida.se

Timmer: De två senaste åren har vi fått jaga virke, men läget har nu förbytts till ett överutbud. Det där "lagomläget" som man önskar sig passerades redan vid julhelgerna. Vi har fullt med timmer vid sågverken

och har ansökt om smärre öknings av lagerkapaciteten. Eftersom granbarkborresituationen kräver att vi måste få ut virket från bilväg senare i vår så har vi tyvärr blivit tvungna att dämpa avverkningarna något. Även om denna situation kommer att prägla hela våren så köper vi fortfarande skog på rot. När det gäller timmerpriserna så vågar jag inte spekulera efter februarisänkningen, det beror huvudsakligen på trävarumarknadens utveckling.

Massaved: Jag tror inte på några prissänkningar. Lönsamheten är fortfarande hög och vedbehovet stort på sikt, även om det denna vår är gott om massaved.

Peter Nilsson
Koncernchef, Bergs Timber
www.bergstimber.se

Trävaror: Konjunkturtoppen är passerad och priserna pressades före jul framförallt på USA, Kina och Nordafrika. Generellt har vi fått en prissänkning på 3-5 % i SEK. Nu har priset planat ut med undantag för England där läget

är osäkert. Detta kan bero på den lageruppbyggnad som skett inför Brexit. Våra färdigvarulager är i nivå med året innan och konsumtionen är god så jag är ändå optimistisk till att vi får en mjuklandning på marknaden. Ett frågetecken är hur och var vi skall placera en ökad mängd insektsangripen ved.

Timmer: Priset har passerat toppen och är på väg ned. Vart det tar vägen är oklart. Avverkningen går för fullt men med fokus på skadad skog. Vi överväger nu att vikta om mot ökat granandel i sågarna. Vi köper inga rotposter längre då affärsrisken är alldeles för stor med hänsyn till barkborreangreppen.

Massaved: Svårt att bedöma vart priset går då industrin är ganska välförsörd. Det är nog inget tryck uppåt samtidigt som jag inte tror att man vill sänka.

Fastighetsmarknaden

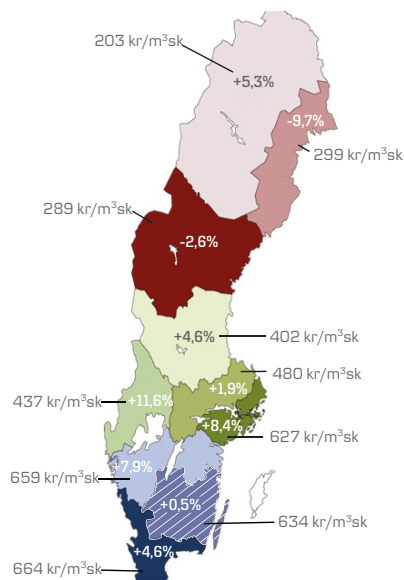
Barkborreangreppen pressar skogsfastighetsmarknaden lokalt i Sydsverige

Skogsfastighetsmarknaden visade en fortsatt generell uppgång under 2018 med 2,9 % enligt LRF Konsults försäljningsstatistik, se figur 14. Det man också kan utläsa av figuren är att prisutvecklingen varierar väldigt över landet.

I Götaland och södra Svealand så ligger den genomsnittliga prisuppgången i dessa fyra regioner på 5,4 %. Det är dock en region som avviker kraftigt från genomsnittet och det är regionen som omfattar Jönköpings-, Kronobergs- och Kalmar län. Där har priserna endast gått upp med 0,5 %. Vi vågar påstå att detta inte är någon tillfällighet. Det är nämligen i delar av detta område som vi redan under 2018 har haft de värsta barkborreskadorna. Det är också här som köparna av skogsfastigheterna har haft svårare att få ett fast pris på en större avverkning i samband med köpet. Vi har fått signaler från flera mäklare att det är betydligt svårare att komma till avslut i de mest drabbade områdena och att prisnivån har sänkts.

Skulle vi få ett massivt angrepp i klass med Skogsstyrelsens "worst case scenario" så är det vår övertygelse att granbarkborren kommer att sätta agendan för skogsfastighetspriserna i stora delar av Götaland under 2019. Skillnaden mellan stormskador och detta är att vid en storm så sker allt över en natt. Det är få stormskadade fastigheter som säljs mitt i stormkatastrofen. Skadorna går därför att överblicka. Barkborreskadorna kommer däremot smygande och kan eskalera under flera år. Skadorna påverkar marknaden, virket blir till stora delar förstört och en eventuell försäkringsersättning kommer att ta längre tid.

Figur 14. Skogsfastighetspriser helår 2018 och ett års procentuell prisutveckling.

Källa: LRF Konsult

Tag hjälp!

Att tränga in i och förstå marknaden för skogsfastigheter är krävande. Tag därför hjälp av en neutral och kunnig person i samband med förvärvet. Tveka inte att kontakta våra Skogs- & Lantbruksspecialister. Du hittar dem på www.danskebank.se/lantbruk.

Johan Samuelsson
Mäklare på Skog & Lantbruk i Oskarshamn
www.skogolantbruk.nu

Här i Kalmar län har vi märkt en tydlig effekt av granbarkborren på skogsfastighetsmarknaden under hösten. Det har varit betydligt svårare att nå upp till förväntat pris. Många grannar sitter med mycket gammal granskog.

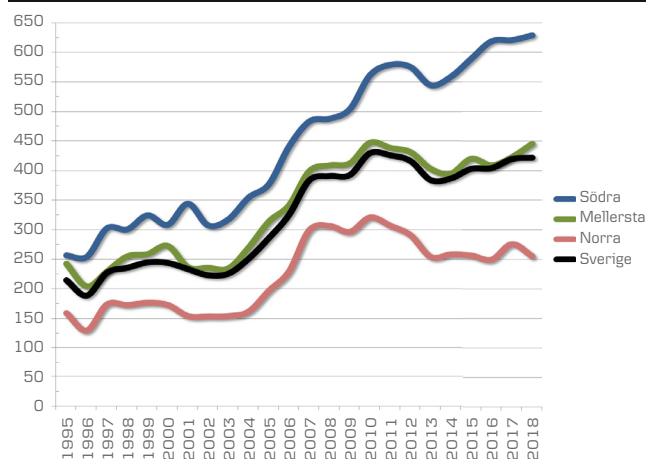
De vågar inte spänna bågen lika hårt, och förvärva mer skog i det läge som är. Intresset är stort men det är fler osålda fastigheter och det har tagit längre tid. Snittpriset per m³sk har sjunkit och prisvariationen har ökat. Effekten verkar vara ganska lokal då mindre skadedrabbade områden inte verkar vara påverkade ännu.

Mats Andersson
Ägare till mäklarfirmen Skogsmark AB
www.skogsmark.nu

Om man ser till 2018 var det vårt bästa år hittills och det mesta såljs till förväntade prisnivåer. I vårt område, i sydvästra Sverige, ligger vi på cirka 665 kr/m³sk. Det är rena skogsskiften som är mest lättplacerade. Vi har ännu inte märkt att granbarkborreproblematiken påverkar fastighetsmarknaden. Den höga prisnivån vi haft måste påverkas av höga virkespriser och låg ränta. Med nya förutsättningar tror jag ändå inte på en kommande prissänkning utan mer än utplanande marknad.

Figur 15. Skogsmarkspriser, kr/m³sk, 1995–2018, real utveckling

Källa: LRF Konsult

Ränta & valuta

Bankens chefsekonom Michael Grahn ger sin syn på ränte- och valuta-situationen.

<http://danskeanalyse.danskebank.dk>

Riksbanken har gjort sitt

Sveriges BNP överraskade positivt under det fjärde kvartalet i fjol med en tillväxt på 2.4 % i årstakt. Den siffran döljer dock det betydligt viktigare faktum, att den inhemska slutliga

efterfrågan i stort sett står still. Den har faktiskt till och med backat under de senaste tre kvartalen. Det är främst en konsekvens av fallande bostadsproduktion och svag hushållskonsumtion. Vi ser ingen ljusning för bostadspriserna kortsiktigt utan bedömer att de ska ned ytterligare en bit drivet av överskottet på nyproduktion. Hushållens real-löneökningar står dessutom still vilket inte hjälper. På den positiva sidan kan man peka på arbetsmarknaden som återigen förbättrats efter en tillfällig försvagning i somras. Effekten av eventuella finanspolitiska stimulanser är svårbedömd eftersom vi ännu inte vet något om storleksordning och fördelning innan ändringsbudgeten lagts i april. Nettoexporten har också utvecklats bättre än väntat på grund av tjänstebalansen.

Inflationstakten för Riksbankens målvariabel KPIF blev betydligt lägre än väntat i januari. Det blir därför mycket svårt att återgå till Riksbankens prognos både i närtid och senare under hösten när Riksbanken har aviserat nästa höjning.

Risken är precis som tidigare att Riksbanken får skjuta på sin räntehöjning. December var ett undantag som man utnyttjade, men framöver blir den svår att upprepa. Räkna därför med att kronan kommer att vara under fortsatt press. Om det blir en hård Brexit så bör svenska exportörer räkna med svagare efterfrågan om inte importtullarna sänks kraftigt.

Svenska kronans värde på krisnivåer

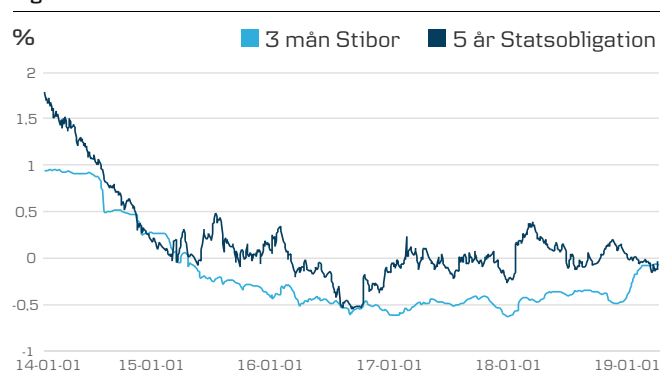
Vi gör en enkel analys och väger ihop den exporttunga skogsindustrins viktigaste handelsvalutor EUR, USD & GBP. Vi kan då konstatera kronans värdering nu ligger på absoluta krisnivåer. Om man bortser från några dagar 2009 så får man gå tillbaka ända till 2002 efter IT-kraschen för att hitta en liknande kronvärdering.

Tabell 1. Prognos ränta & valuta Danske Bank

	Spot	3m	6m	12m
3m Stibor	-0,07	-0,05	-0,05	-0,05
5 år statsobligation	-0,09	0	0,1	0,2
USD/SEK	9,3	8,89	8,5	8,16
EUR/SEK	10,51	10,4	10,2	10,2
GBP/SEK	12,22	12,38	12,29	12,29

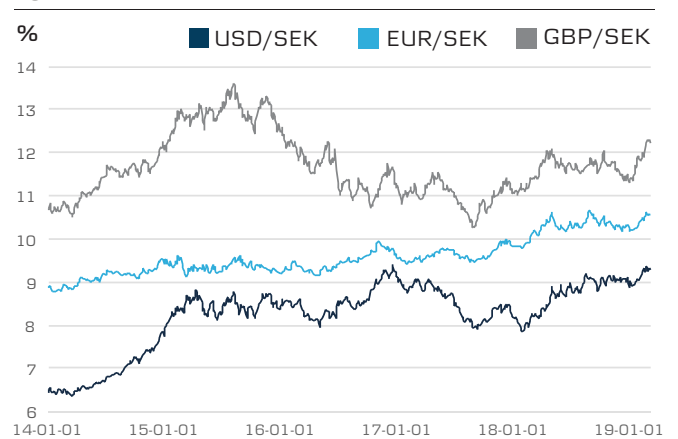
Källa: Danske Bank (Spotdatum 2019-03-07)

Figur 16. Ränta

Källa: Danske Bank

Figur 17. Valuta

Källa: Danske Bank

Om Danske Bank

Danske Bank i Sverige är en fullservicebank med ett brett utbud av produkter och tjänster inom sparande och placeringar, pension och försäkring, finansiering och betalningar samt riskhantering. Banken ingår i Danske Bank Group, ett börsnoterat aktiebolag på Köpenhamnsbörsen och en av Nordens största finanskoncerner med över 400 kontor i 15 länder. Danske Bank i Sverige har ett 30-tal bankkontor och sex regionala Finanscenter och etablerades i Sverige i samband med förvärvet av Östgöta Enskilda Bank. För mer information besök www.danskebank.se

Ansvarig utgivare

Johan Freij
Affärsområdeschef, Skog och Lantbruk
Danske Bank Sverige
Telefon 0752-48 12 61

Jag tar gärna emot synpunkter och idéer från dig som läsare.

Skicka dem till:

johan.freij@danskebank.se